

ХРОНОЛОГИЈА ИЗАСИЉАЊА БОРИСА II И РОМАНА У ТАЛАШТВО НА ВИЗАНТИСКИ ДВОР.

Скилица, под 963 г., одмах после смрти византиског цара Романа II, а пред Фокину отмицу византиског престола, каже између осталог и ово:

„Бугарски цар Петар, обнављајући тобож мир (то јест с Византијом) после смрти своје жене (то јест унук некадашњег византиског императора Романа I Лакапина), закључио је с царевима (то јест са малолетним синовима Романа II, Василијем II и Константином), уговор о пријатељству, давши као таоце и своја два сина, Бориса и Романа. После кратког времена, он (то јест Петар) је умро. Његови пак синови бише затим послани (то јест из Цариграда) у Бугарску да заузму очинско царство и да спрече комитопуле (то јест графовиће) од даљег напредовања. Јер Давид, Мојсеј, Арон и Самуило, синови једног од велеможних графова у Бугарској, дигли су одметничку заставу и потресали су бугарску државу.“¹

Од догађаја који се помињу у горњој Скиличиној белешци, могли би бити из 963 г., то јест из године под којом их Скилица наводи, само смрт Петрове жене, принцезе византиске, Петрова обнова мира с Византијом, и истовремени одлазак његова два сина, престолонаследника Бориса II и млађег му брата Романа, у таоце на византиски двор. Остали пак догађаји о којима је ту реч, то јест смрт Петрова, претендентска буна Самуила и његове браће против Петрових синова, још непрестано одсутних у Цариграду, и пуштање Бориса и Романа из Цариграда у Бугарску, како би одбранили своје наследно право на очински престо — сви су из 969 г.

Међутим, ваљда сви страни и југословенски историчари који су се бавили Бугарском X^{ог} века, као напр. *Дринов*, *Јуречек*, *Злајварски*, *Schlumberger*, *Б. Прокић* и т. д., сматрају да се Скилица, на месту о коме говоримо, збунио у хронологији; да је он то место погрешно унео на листове своје хронике који се тичу 963 г.; да оно у ствари припада листовима који се односе на 969 г.; и да према томе ни један од ту испричаних догађаја, чак ни догађаји из првих редова те белешке, нису из 963, него из времена око 969 г. Јер, како би се, мислили су речени научници, у једној хроници која у главном тече хронолошким редом, догађаји из 963 г. наводили заједно са догађајима чак из 969 г.? У овом мишљењу утврђивао је ваљда поменуте историчаре и израз „после кратког времена“, с којим Скилица у горњој белешци скаче са догађаја које набраја у првим редовима те белешке, чак на смрт Петрову од 969 г. и на њене последице.

Узевши ову своју претпоставку као сигурну, историчари о којима је реч, направили су затим и једну другу. Они су један од догађаја из првих редова наше белешке Скиличине, то јест оно изасиљање Петрових синова у Цариград, спојили са другим једним сличним догађајем, који се десио 968 г., и о коме нам прича Лав Ђакон.² Тај је догађај изасиљање у Цариград двеју Петрових

¹ Cedr. ed. Bonn. II 346, 21 sqq.

² Leo Diac. ed. Bonn. 79, 14 sqq. Исп. и 86, 13 sqq.

кћерчица, које је византиски император Нићифор Фока, измиривши Византију поново с Петром и склопивши с њим савез против Руса, испросио за своје пасторке, законите царевиће Василија II и Константина. На основу тога би и изашиљање оба сина Петрова у Цариград, као и остали догађаји који се набрајају у самом почетку горње сведоџбе Скиличине, то јест смрт Петрове жене Лакапинке, и обнова мира с Византијом, зајемчена изашиљањем Бориса и Романа у таоце на цариградски двор, спадали у 968 г., а не у 963.

Али Скилица на другом једном месту, где излаже догађаје из 976 г., вели да је млађи син Петров, Роман, био у Цариграду ушкопљен од некадашњег византиског првог министра (управо коморника) Јосифа Вринге.¹ Вринга је министровао у Византији баш 963 г., и то само до узурпације Фокине. Како је то био Фокин противник, Фока га је, чим је, уз два мала сина Романа II, силом усео на византиски престо, одмах збацио, и наскоро послао у изгнанство, где је Вринга после две године и умро (ваљада 966).² На основу овога, нема сумње да је Петар послао своја два сина Византинцима много пре својих кћерчица, то јест још 963 г.; да је он и тада, као год 927 и 968 г., обнављао мир с Византијом; да и Скиличина белешка, наведена у почетку ове расправе, садржи не само догађаје из 969 г. (из 968 г. не садржи никаквих догађаја), него и из 963 г.; да се Скилица није ни мало помео кад је ту белешку уплео у листове своје хронике који износе догађаје из 963 г.; да је та белешка на тим листовима сасвим на свом месту. Ништа не мари што Скилица у тој белешци закорачава и у догађаје од 969 г. Он тако ради још на по неким листовима своје хронике, где се такође не причају само догађаји из године којој ти листови припадају, него и доцнији наставак тих догађаја. Још мање треба да нас буни онај израз „после кратког времена“, с којим Скилица у нашој белешци скаче са 963 чак на 969 г. У устима једног мршавог хроничара није никакво чудо, ако се време од 963 до 969 г. назове „кратким“.

Дринов, држећи и сâм да Скиличина белешка која нас овде занима, додирује само догађаје из 968 и 969 г., а ни један догађај из 963 г., мислио је ипак да ни то није без основа што та белешка при свем том стоји на Скиличиним листовима о 963^{ој} години, место на листовима о 968^{ој} и 969^{ој} години. Па пошто се ту, између осталог, помиње и једна буна, то јест буна Самуила и браће му против Петрових синова 969 г.; бугарски је научник закључио да је Скилица и под 963 г. хтео испричати неку буну у Бугарској, и то, дабогме, буну од 963 г. Али се, по Дринову, Скилица при том збунио, побркавши ову тобожњу ранију буну са оном из 969 г., и ставивши ову последњу под 963 г. Стога се тобож и десило да наша белешка западне у Скиличиној хроници на листове о 963 г. Дринов је ову своју ранију буну, коју је сâм искombинирао, приписао оцу Самуилову, Скиличином „велеможном графу (обласном кнезу) у Бугарској“, некаквом тобожњем Шишману, који се тобож дигао противу цара Петра. На ову своју комбинацију о некаквој буни оца Самуилова против Петра 963 г., Дринов је затим додао још једну комбинацију, то јест да је отац Самуилов, при тој својој буни од 963 г., оцепио од Петра цео запад бугарске царевине, нарочито Македонију, засновавши ту још једну „бугарску“ државу, под својом династијом.³

Ето то је темељ на коме је подигнута позната Дриновљева хипотеза о постанку доцнијег царства Самуилова још 963 г., одметањем Самуилова оца од цара Петра. Но, према нашим горњим излагањима, сав се тај темељ руши. Јер, као што смо видели, Скиличина белешка која је овде у питању, садржи не само догађаје из 969 г. (из 968 г. она не садржи никаквих догађаја), него и из 963 г., те сасвим правилно стоји на Скиличиним листовима о 963 г.,

¹ Cedr. ed. Bonn. II 435, 5 sq.

² Cedr. ed. Bonn. II 339, 2 sqq.; 351, 9 sqq. Не знам, на основу чега G. Schlumberger, Nisèphore Phocas 1923 (2го изд.), стр. 294, меће смрт Врингину чак у 971 г.

³ Дриновъ М. С., Южные Славяне и Византия въ X вѣкѣ, Сочинения на М. С. Дринова подъ редакц. на В. Златарски, I (Софија 1908) 458 прим. 103.

нити је умесно претпостављати да је Скилица ту белешку метнуо под 963 г. зато, што је тобож побркао буну Самуила и његове браће од 969 г. са неком буну њихова оца од 963 г.

Д. Н. Анастасијевић.

RESUMÉ.

LA DATE DE LA REMISE DE BORIS II ET DE ROMAIN COMME OTAGES À LA COUR DE BYZANCE.

L'auteur de cet article est M. le Dr D. N. Anastasijević, professeur à l'Université de Belgrade.

D'après Drinov, Jireček, Zlatarski, Schlumberger etc., le passage de Skylitzès (Cédrene) II 346, 21—347, 7, n'appartiendrait pas au récit des faits de l'an 963, où nous le trouvons aujourd'hui, mais aux pages subséquentes, relatives à l'histoire de l'an 969. Car Skylitzès (Cédr.), après y avoir noté quelques faits de date incertaine, à savoir la mort de la femme (petite-fille de l'empereur byzantin Romain I) de l'empereur de Bulgarie, Pierre; le renouvellement immédiat de la paix entre Pierre et la cour de Byzance, et la remise des deux fils de Pierre, Boris II et Romain, à cette cour à titre d'otages; saute brusquement, par l'expression „peu de temps après“, à des événements de l'an 969. Ceux-ci sont: la mort de Pierre et l'envoi hâtif par le gouvernement de Constantinople de Boris II et de Romain en Bulgarie, afin de s'emparer du trône paternel et d'arrêter la marche en avant des quatre fils d'un comte de Pierre, David, Moïse, Aaron et Samuel.

Par conséquent, les faits rapportés chez Skylitzès (Cédr.) sous l'année 963 au début du passage en question, seraient, eux aussi, non pas de l'an 963, mais voisins de l'an 969. Les savants susnommés les posent en 968, en les faisant coïncider avec des événements semblables de cette année, dont parle Léon Diacre 79, 14 sqq. et 86, 13 sqq. (éd. de Bon). Ces événements sont: la réconciliation de l'empereur byzantin Nicéphore II Phocas avec Pierre en 968, après l'irruption des Russes en Bulgarie, et l'envoi simultané à Constantinople des deux fillettes de Pierre, fiancées à cette occasion aux deux jeunes beaux-fils de Phocas, Basile II, le futur „Bulgaroctone“, et Constantin VIII. A ces deux faits correspondent chez Skylitzès (Cédr.) le renouvellement de la paix entre Pierre et Byzance, renouvellement qui, selon les autorités précitées, serait identique avec ladite réconciliation chez Léon Diacre; et la remise de Boris II et de Romain comme otages entre les mains des Byzantins, remise qui, à en croire les mêmes autorités, eut lieu en même temps que l'envoi desdites fillettes de Pierre, c'est-à-dire en 968.

Drinov, Jireček etc. ont ici tort. C'est en 963, et non pas en 968, que Pierre donna ses deux fils, Boris II et Romain, comme otages aux Byzantins. Car, à un endroit postérieur, sous l'année 976, Skylitzès (Cédr.) II 435, 5 sq., relatant l'histoire de la dynastie de Pierre, dit que le frère cadet de Boris II, Romain, avait été châtré par l'ancien parakimomène (grand chambellan) de la cour de Constantinople, Joseph Bringas. Or, Bringas ne posséda à Byzance cette dignité qu'en 963, et cela seulement jusqu'à l'usurpation du pouvoir impérial par son ennemi Nicéphore Phocas. Celui-ci, aussitôt monté sur le trône, le destitua, le relégua et le laissa mourir en exil vers l'an 966 (d'après *Schlumberger*, Nicéphore Phocas 1923² p. 294, vers l'an 971). En conséquence, non seulement le fait historique dont il est

maintenant question, mais aussi les autres faits, mentionnés dans les premières lignes de notre passage de la chronique de Skylitzès (Cédr.), sont de l'an 963. On ne saurait donc prétendre que ce passage soit chronologiquement mal placé sur les pages de la chronique consacrées à l'histoire de l'an 963.

Drinov basait sur cette prétendue confusion chronologique, qu'il attribuait à Skylitzès personnellement, et qu'il expliquait à son gré, sa fameuse hypothèse de la fondation, dès l'an 963, d'une „Bulgarie occidentale“. Cette base s'écroule maintenant.
